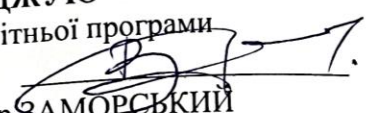

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПЛОДІВНИЦТВА І ВИНОГРАДАРСТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

Володимир ЗАМОРСЬКИЙ

«26» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Освітній рівень: третій (доктор філософії)

Галузь знань: 20 – Аграрні науки та продовольство

Спеціальність: 203 – Садівництво та виноградарство

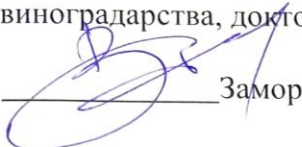
Освітня програма: Садівництво та виноградарство

Факультет: Плодоовочівництва, екології та захисту рослин

УМАНЬ – 2025 рік

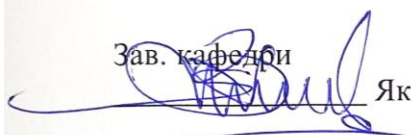
Робоча програма навчальної дисципліни «Науково-педагогічна практика» для здобувачів третього рівня вищої освіти спеціальності 203 Садівництво та виноградарство освітньої програми Садівництво та виноградарство. Умань: Уманський НУ, 2025.

Розробник: Заморський Володимир Васильович професор кафедри плодівництва і виноградарства, доктор с.-г. наук

Заморський В.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри плодівництва і виноградарства протокол від “26 серпня” 2025 року № 19

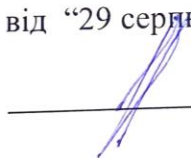
Зав. кафедри

Яковенко Р.В.

“26 серпня” 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету Плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від “29 серпня” 2025 року № 1

Голова (А.Г. Тернавський)

“29 серпня” 2025 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		2-й рік навчання	3-й рік навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 20 Аграрні науки та продовольство	Нормативна	
	Спеціальність 203 Садівництво і виноградарство	Рік підготовки:	
		2024–2025	2026–2027
		Семестр	
Загальна кількість Годин – 90		3, 4-й	5, 6-й
	Освітній рівень – доктор філософії		
		Самостійна робота (год.)	
		45	45
		Вид контролю:	
	залік		

Предметом науково-педагогічної практики виступають окремі дисципліни фундаментального або професійного і практичного циклу навчального плану, що відповідає напряму наукового пошуку докторів філософії та узгоджується з темою дисертаційної роботи.

Основними завданнями науково-педагогічної практики є:

- набуття теоретичних знань та практичних умінь і навичок, необхідних для роботи викладачем вищого навчального закладу, зокрема умінь і навичок навчальної, методичної та організаційно-виховної роботи зі студентами;
- освоєння різноманітних методів, прийомів, форм роботи, сучасних технічних засобів навчання тощо.
- поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час навчання за фаховими та педагогічними дисциплінами, їх практичне застосування в навчально-виховній роботі вищої школи;
- розширення та поглиблення професійної підготовки, придбання педагогічних якостей викладача;
- вироблення умінь планування навчальної роботи з урахуванням умов конкретного навчального закладу;
- підготовка та проведення занять різних типів із застосуванням різноманітних форм організації освітнього процесу, прийомів і методів навчання, спрямованих на активізацію роботи студентів;
- організація навчальної діяльності студентів на заняттях;
- виконання освітніх, організаційно-виховних і розвиваючих функцій контролю в навчанні;
- правильне використання умінь і навичок для оцінки знань студентів;
- вироблення умінь аналізу і самоаналізу проведеного заняття;
- вивчення практикантами передового педагогічного досвіду, використання отриманих знань для самостійної навчально-виховної роботи зі студентами;
- формування у практикантів стійкого інтересу до обраної професії, їх стимулювання до вивчення спеціальних та педагогічних дисциплін, необхідних для роботи;
- визначення професійної придатності практиканта до роботи викладачем вищої школи.

Програмні компетентності:

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Системне розуміння напряму підготовки та володіння методами наукових досліджень в області садівництва та виноградарства.

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність до розвитку і вдосконалення педагогічної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмінь викладача вищої школи.

Фахові компетентності:

ФК 6. Ефективно керувати дослідницькою, управлінською та викладацькою роботою.

ФК 8. Знання ресурсів, доступних для дослідження у спеціальній і суміжній областях.

ФК 9. Розуміння, здатність поширювати та застосовувати на практиці принципи загально-освітніх та фахових дисциплін в галузі садівництва та виноградарства.

Програмні результати навчання:

ПР 3. Досконало володіти загальною та спеціальною методологією наукового пізнання, застосовувати її у науковій та педагогічній діяльності.

ПР 6. Створювати і проводити роз'яснювальну роботу щодо безпечних умов праці.

ПР 10. Накопичувати знання і навички з різних аспектів професійної діяльності, збагачувати свій інтелект шляхом самоосвіти.

ПР 11. Здійснювати професійну діяльність у всіх її видах, вміння логічно і послідовно доводити інформацію під час професійного та соціально-побутового спілкування.

ПР 12. Володіти методами і формами організації і проведення навчально-методичної роботи, вдосконалювати педагогічну майстерність.

ПР 16. Інтеграція, модифікація та удосконалення умінь і навичок у професійній, науковій і педагогічній діяльності.

Організація практики

Базою для проходження практики є кафедра плодівництва і виноградарства Уманського національного університету. Загальне організаційне, навчально-методичне та наукове керівництво науково-асистентською практикою здійснюють завідувач кафедри плодівництва і виноградарства та деканат факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин. Безпосереднім керівником науково-педагогічної практики є науковий керівник здобувача наукового ступеня доктора філософії.

У перший день практики проводиться установча конференція, на якій аспірантам повідомляють мету і завдання практики, її тривалість, види і форми викладацької діяльності аспірантів, порядок обліку та оцінювання їхньої роботи. По закінченню практики аспіранти повинні подати звітну документацію.

Підсумки викладацької практики підводять на засіданні кафедри.

Керівництво викладацькою практикою покладається на наукового керівника аспіранта, спільно з яким на першому тижні практики аспірант складає індивідуальний план.

Для проходження практики аспірант разом з керівником вибирають навчальну дисципліну для проведення занять.

Графік роботи аспірантів складається відповідно до розкладу навчальних дисциплін за погодженням з професорсько-викладацьким складом кафедри.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми, здобувачі наукового ступеня доктора філософії мають набути теоретичних знань і практичних умінь та навичок щодо:

–продукту діяльності – систематизації інформації в межах обраної дисципліни за окремими темами згідно з робочою програмою курсу у вигляді опорних конспектів лекційних занять та методичних розробок для проведення практичних або семінарських занять;

–процедури діяльності – способу передачі інформації студентській аудиторії через проведення лекційних та практичних (або семінарських) занять згідно графіку освітнього процесу та розробки комплексу навчально- методичного забезпечення відповідної дисципліни, включаючи організацію самостійної роботи студентів.

Таким чином, під час проходження науково-педагогічної практики здобувачів наукового ступеня доктора філософії відбувається відпрацювання практичних умінь і навичок здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення і проведення лекційних, семінарських, практичних занять, організації самостійної роботи студентів.

Вибір дисципліни, з якої відбуватиметься науково-асистентська практика, здійснюється заздалегідь, відповідно до напрямку наукових пошуків здобувачів наукового ступеня доктора філософії та у межах тематики дисертаційної роботи.

Аспірант-практикант зобов'язаний розпочати і завершити практику у визначений термін. Під час практики аспірант зобов'язаний дотримуватись правил внутрішнього розпорядку. Аспірант повинен якісно виконувати роботу,

передбачену програмою викладацької практики. Аспірант повинен підготувати всі необхідні звітні документи згідно вимог і відзвітуватись за виконану роботу.

Структура науково-педагогічної практики

Під час проходження науково-педагогічної практики передбачається проведення практикантом таких видів науково-педагогічної діяльності.

Організаційна робота:

–проведення консультацій з керівником практики з організаційних питань;

–виступ на конференції з коротким аналізом своєї роботи під час практики;

–короткі усні звіти здобувачів наукового ступеня доктора філософії про виконану протягом тижня роботу;

–складання індивідуального плану проходження науково-педагогічної практики здобувачів наукового ступеня доктора філософії на підставі робочих навчальних планів дисциплін і планів роботи куратора академгрупи;

–ознайомлення зі специфікою роботи та організацією освітнього процесу у вищому навчальному закладі;

–ознайомлення з документацією, що ведеться у ВНЗ (Статутом вищого навчального закладу, індивідуальним планом роботи викладача, планами роботи вченої ради факультету та вченої ради університету, планом роботи кафедри, планом виховної роботи на факультеті, журналом академічної групи тощо) та з освітніми стандартами (Законом України «Про вищу освіту», Положенням про державний вищий навчальний заклад, Положенням про організацію навчально-виховної роботи у ВНЗ, Положенням про організацію освітнього процесу у ВНЗ, Положенням про освітні ступені (ступеневу освіту), освітньо-кваліфікаційною характеристикою спеціальності, робочими програмами навчальних дисциплін).

Навчальна робота:

–відвідання занять різних типів (лекційного, семінарського та практичного), що проводять викладачі кафедри;

- спостереження та аналіз різних форм навчання у вищій школі;
- розробка, підготовка та самостійне проведення не менше п'яти практичних або семінарських занять;
- розробка, підготовка та самостійне проведення не менше трьох лекційних занять з використанням мультимедійного обладнання для демонстрації презентацій до лекційних занять;
- розробка роздаткового матеріалу (у формі тестових завдань) для письмового опитування студентів за визначеною керівником практики темою, проведення опитування за розробленими матеріалами та оцінка його результатів;
- виконання індивідуального завдання;
- проведення інших форм навчальної роботи (організація самостійної роботи студентів, консультацій тощо);
- проведення самоаналізу та самооцінки проведеної навчальної роботи.

Методична робота:

- опрацювання наукової та педагогічної літератури, самоосвіта;
- вивчення досвіду роботи викладачів вищого навчального закладу;
- розробка планів-конспектів лекцій, практичних або семінарських занять, інструкцій до виконання практичних завдань;
- проведення консультацій з керівником практики, участь у роботі науково-методичних семінарів.

Виховна робота:

- ознайомлення з планом роботи куратора академічної групи та складання на його основі свого плану, його обговорення;
- знайомство з академічною групою;
- відвідування виховних заходів, кураторських годин;
- визначення теми, форми та терміну проведення кураторської години з урахуванням плану роботи куратора групи, вимог моменту (ювілеї, свята, акції тощо) та власних інтересів;
- розробка, підготовка та самостійне проведення кураторської години;
- активна участь у всій організаційно-виховній роботі групи та факультету;
- проведення індивідуальної роботи зі студентами;
- участь у профорієнтаційній роботі кафедри.

Науково-дослідна робота:

- ознайомлення з планом наукової роботи кафедри;
- участь у роботі дискусійного клубу чи наукового (методологічного) семінару кафедри;
- проведення елементів експериментального дослідження за темою дисертаційної роботи;
- проведення наукової роботи зі студентами.

Під час проходження науково-педагогічної практики здобувач наукового ступеня доктора філософії зобов'язаний:

- отримати необхідну документацію і проконсультуватися з керівником щодо її оформлення;
- своєчасно прибути на базу практики і розпочати виконання її завдань;
- ознайомитися і дотримуватися режиму роботи вищого навчального закладу і кафедри екології та безпеки життєдіяльності та кафедри геодезії, картографії і кадастру, що є базою практики;

- дотримуватись правил техніки безпеки на базі практики;
- виявляти вихованість, етичну поведінку, культуру спілкування, ввічливість, професіоналізм;
- відповідально відноситися до виконання поставлених перед практикантом керівником науково-педагогічної практики завдань;
- виконати всі обов'язкові види педагогічної діяльності, проявивши при цьому свої професійні знання та навички;
- відповідати за виконану під час проходження науково-педагогічної практики роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію про проходження практики і подати її у встановлений термін керівникам практики;
- захистити звіт про виконану роботу.

В обов'язки керівника практики входить:

- постановка завдання перед практикантом;
- допомога здобувачу наукового ступеня доктора філософії (у формі консультацій та методичних рекомендацій) при підготовці всіх видів занять та методичних розробок.
- скласти і довести до відома здобувачів наукового ступеня доктора філософії план-графік проходження науково-педагогічної практики;
- перед початком практики перевірити готовність бази практики;
- провести інструктаж практикантів з питань техніки безпеки та охорони праці;
- забезпечити практикантів необхідними документами для виконання програми і завдань практики;
- забезпечувати проходження практики на високому рівні відповідно до програми, контролювати забезпечення нормальних умов праці;
- здійснювати методичне керівництво виконанням здобувачами наукового ступеня доктора філософії програми практики та індивідуального завдання;
- надавати методичну допомогу практикантам щодо розробки планів проведення навчальних занять та інших заходів;
- надавати практикантам консультації з питань проходження науково- педагогічної практики, виконання індивідуальних завдань та оформлення звіту;
- контролювати виконання практикантом усіх перерахованих вище видів науково-педагогічної діяльності (обов'язковою є присутність викладача при проведенні практикантом занять);
- аналізувати й оцінювати подану практикантами документацію про проходження науково-педагогічної практики;
- дати підсумкову характеристику, оцінку-відгук про виконану кожним практикантом роботу;
- у складі комісії брати участь у захисті практикантами результатів науково-педагогічної практики;
- за результатами практики подавати завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики з пропозиціями щодо поліпшення її організації.

Обов'язком бази практики є створення умов та можливостей для повноцінного виконання практикантом поставленого перед ним завдання;

Результатом проходження практикантом науково-педагогічної практики є:

- набуття професійних навичок майбутнього викладача дисциплін циклу професійної підготовки різних освітніх ступенів спеціальності 203

«Садівництво і виноградарство» у вищій школі;

–формування професійних умінь та навичок, необхідних для успішної роботи у вищій школі;

–практичне засвоєння методики викладання дисциплін циклу професійної підготовки різних освітніх ступенів спеціальності 203 «Садівництво і виноградарство» у вищій школі та набуття практичного досвіду;

–спостереження та переймання досвіду роботи наукового керівника науково-педагогічної практики.

Зміст науково-педагогічної практики

Практика здобувачів наукового ступеня доктора філософії проходить у 3 етапи:

Перший етап – ознайомчий. Ознайомлення з базою практики, аналіз науково-методичної бази викладацької діяльності кафедри плодівництва і виноградарства. Загальне ознайомлення з діяльністю кафедри плодівництва і виноградарства, їх кадровим складом, посадовими обов'язками співробітників, планами роботи, основною документацією. Вивчення правил внутрішнього трудового розпорядку і режиму роботи кафедри плодівництва і виноградарства. Формування уявлень про сутність викладацької роботи у вищому навчальному закладі. Ознайомлення із сучасним рівнем педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі. Вивчення робочих програм навчальних дисциплін, що викладаються кафедрою плодівництва і виноградарства.

Другий етап – основний. Участь у викладацькій діяльності кафедри плодівництва і виноградарства; участь в організаційно-виховній роботі зі студентами. Ознайомлення з конкретними темами лекційних, практичних і семінарських занять навчальних дисциплін, закріплених за кафедрою, що викладаються в поточному семестрі. Відвідування занять провідних викладачів кафедри плодівництва і виноградарства. Підготовка планів- конспектів і проведення двох лекційних занять. Підготовка планів-конспектів і проведення двох практичних або семінарських занять. Опанування передових технологій викладацької діяльності. Формування і розвиток навичок педагогічного спілкування з викладачами та студентами. Керівництво навчальною діяльністю студентського колективу; формування вмінь професійно реагувати на зміну обставин, самостійно приймати рішення і бути за них відповідальним. Підготовка плану-конспекту і проведення кураторської години. Застосування різних видів, форм і ефективних методів організаційно- виховної роботи зі студентами. Вивчення психологічного клімату у студентському колективі, індивідуальних психологічних особливостей окремих студентів.

Третій етап – підсумковий. Аналіз ефективності викладацької діяльності. Здобувачі наукового ступеня доктора філософії готують звітну документацію, яку захищають на звітній конференції. Можливе залучення практикантів до різних форм контролю знань студентів. Участь в обговоренні відкритих навчальних занять викладачів кафедр екології та безпеки життєдіяльності та геодезії, картографії і кадастру. Розробка і подання керівництву кафедр своїх пропозицій щодо підвищення ефективності навчально-виховної роботи кафедр і всього структурного підрозділу.

Оформлення результатів науково-педагогічної практики, підведення підсумків, оцінювання практикантів

Після закінчення терміну практики здобувачі наукового ступеня доктора філософії звітують на кафедрі про виконання її програми. Загальна форма такої звітності – подання письмового та подальший захист. Зразок оформлення титульної сторінки звіту надано у додатку.

Письмовий звіт за результатами практики подається в установленний термін (протягом тижня після її закінчення) керівнику практики для перевірки і допуску до захисту.

У звіті практикант зазначає характер і обсяг виконаних завдань.

У процесі захисту здобувач наукового ступеня доктора філософії має охарактеризувати виконану науково-педагогічну роботу і відповісти на запитання членів комісії стосовно різних аспектів його діяльності під час науково-педагогічної практики та опрацьованої теми індивідуального завдання. Здобувачі наукового ступеня доктора філософії можуть подати свої пропозиції щодо вдосконалення проведення науково-педагогічної практики та обґрунтувати їх доцільність.

При захисті звіту про проходження практики оцінюються вміння аргументовано висловлювати власну думку; використовувати і оперувати науковою і методичною термінологією; працювати з науковою і методичною літературою, складати тези; систематизувати і узагальнювати потрібний матеріал; формулювати висновки і розробляти рекомендації щодо вдосконалення освітнього процесу; використовувати дані емпіричного характеру; використовувати здобуті фахові знання у викладанні навчальних дисциплін.

Підсумкова оцінка роботи під час науково-педагогічної практики залежить від оцінки його педагогічної діяльності, якості виконання письмового звіту та своєчасності подання необхідних документів, виконання індивідуального завдання, усного захисту результатів практики (доповіді та відповідей на запитання членів комісії).

Зміст звіту з науково-педагогічної практики

1. Титульний аркуш (додаток).
2. Інформація щодо проходження практики (період проведення практики, за яким викладачем та дисциплінами був закріплений практикант, які були проведені аудиторні заняття зі студентами (тема, дата, час, аудиторія), яка надана допомога викладачу в організаційно-виховній роботі зі студентами, загальні враження під час проходження практики (позитивні та негативні моменти практики, оцінка рівня підготовки практикантів до проходження науково-педагогічної практики)).

1.1 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно можливістю повторного складання	3	не зараховано можливістю повторного складання	3
-------	-----------	--	---	---	---

Рекомендована література

Основна література:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / А. М. Алексюк – К. Либідь. – 560 с.
2. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури / Л. В. Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
3. Василюк А. Сучасні освітні системи: навчальний посібник / А. Василюк, Р. Пахотінський, Н. Яковець. – Ніжин: Вид-во НДПУ, 2002. – 140 с.
4. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти: монографія / Н. В. Гузій. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 243 с.
5. Навчально-методичні основи інтегрованого навчання у вищих навчальних закладах. – Харків, 1999. – 322 с.
6. Науково-практичні аспекти організації навчальної і методичної роботи в університеті / За заг. ред. В. П. Шевченко. – Донецьк, 2004. – 256 с.
7. Пащенко М. І. Технологія використання активних методів навчання / М. І. Пащенко, В. Ф. Мішкурова, О. М. Середняцька. – К.: Наук. світ, 2003. – 94с.

Допоміжна література

1. Болонський процес у фактах і документах / Упоряд.: М. Ф. Степко, Я. Л. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. – Київ-Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2003. – 52 с.